

چین برای قرنطینه کردن شهرها و نظارت و بازرسی گسترده است؛ اما فقط زمانی شدنی است که افراد و مقامات بالا واقعیت را بفهمند و بپذیرند. از آنجا که اطلاعات در نظام‌های دموکراتیک به نحو آزادانه‌تری در گردش است (به سبب رسانه‌های مستقل و توانایی مسئولان رده پایین‌تر برای اعلام خطر، بی‌آنکه برای این کار مجازات شوند) آن نظام‌ها در تعیین و تشخیص مشکلات نوظهور بهتر عمل می‌کنند. با این‌همه، ممکن است دموکراسی‌ها در یافتن و اجرای پاسخ‌های مناسب با مشکل مواجه شوند. این ضعف و نقصان چه بسا در ایالات متحده فوق‌العاده جدی و شدیدتر باشد؛ زیرا نخستین پاسخگویان و دیگر کارگزارانی که در وضعیت اضطراری کار واقعی را انجام می‌دهند، اغلب در کنترل تعداد فراوانی از دولت‌های ایالتی یا محلی‌اند. در صورتی که برنامه‌ریزی مناسب قبلی و هماهنگی مؤثر از سوی واشنگتن وجود نداشته باشد - کاری که انجام آن در بهترین شرایط آسان نیست - چه بسا حتی هشدارهای دقیق و بجا به اقدامات اضطراری اثرگذار نینجامد.

در پاسخ به پرسش شما باید بگویم «نوام چامسکی» معتقد است بعد از پایان گرفتن بحران کرونا جهان با دو گزینه محتمل روبه‌رو خواهد شد: یا بر تعداد نظام‌های تمامیت‌خواه و مستبد افزوده می‌شود یا بازسازی بنیادینی با شرایط انسانی‌تر در جوامع ایجاد می‌گردد؛ یعنی با همت و مقاومت توده مردم در سراسر جهان، بازسازی بنیادین نظام‌های حاکم در جهت بهتر شدن شرایط زندگی انسان آغاز خواهد شد.

اندیشمندان و تحلیلگران بسیاری نیز با بیانات متفاوت و از مواضع گاه متضاد مواجهه رژیم‌های مختلف، بحران جهانی کرونا را داوری کرده‌اند؛ به‌عنوان مثال عقیده «فرانسیس فوکویاما» این است که «پایان این بیماری همه‌گیر به معنی پایان دوگانه دموکراسی / اقتدارگرایی نیست». از نظر او آنچه لیبرال دموکراسی را از اقتدارگرایی متمایز می‌کند، ایجاد موازنه بین قدرت نهاد دولت و نهادهای محدودکننده (حاکمیت قانون و پاسخگویی دموکراتیک) است. سرعت عمل چین در تجهیز منابع از برتری سیستم اقتدارگرایی نشان دارد؛ ولی این زمانی است که آمریکا کند عمل نماید و اگر سرعت بگیرد، توانمندی بیشتری خواهد داشت. می‌توان استدلال کرد که چون قدرت در آمریکا به لحاظ دموکراتیک مشروعیت دارد، در بلندمدت

نسبت به یک دیکتاتوری و اقتدارگرایی دوام بیشتری دارد. همچنین دولت دموکراتیک می‌تواند ایده‌ها و اطلاعاتی را از شهروندان و جامعه مدنی بگیرد که چین قادر به انجام آن نیست. سیستم فدرالی و ایالتی آمریکا به مثابه آزمایشگاه ایده‌ها عمل کرده، می‌تواند زودتر از دولت فدرال دست به کار شود. از نظر فوکویاما نمی‌توان در مورد بهتر بودن دموکراسی یا دیکتاتوری در مواجهه با این بیماری همه‌گیر داوری قطعی داشت؛ چراکه دموکراسی‌هایی مثل نیوزیلند، کره جنوبی و آلمان هم به نسبت موفق عمل کرده‌اند. از نظر او آنچه حائز اهمیت ویژه است، اعتماد شهروندان به رهبران و شایستگی و کارآمدی دولت‌ها است.

«نوح هراری» نیز با فوکویاما بر سر اهمیت داشتن

و بیماری همه‌گیر ناشی از آن، در گفتار سیاست‌مردان به‌منزله یک دشمن در نظر گرفته می‌شود. در گفتار دونالد ترامپ که از این ویروس به‌عنوان «دشمن نامرئی» یاد می‌کند؛ در سخنان مقام معظم رهبری (مدظله) که بحث از دشمنان جتنی و انسی در همه‌گیری این بیماری در ایران مطرح می‌شود؛ به کار بردن اصطلاح «مدافعین سلامت» برای کادر درمانی و شعار شکست دادن کرونا، همگی در دل خود این معنای ضمنی را دارند که ما با دشمن روبه‌رویم و به بیان «کارل اشمیت» آنجا که مرز دوست و دشمن ترسیم می‌شود، وارد سیاست شده‌ایم. جنگ با دشمن به وضعیت استثنا یا اضطرار می‌انجامد و در چنین وضعی است که تصمیمات سیاسی باید از

سوی حاکم (چه فرد چه گروه) گرفته شود. تصمیمات سیاسی در مواقع استثنا یا اضطرار، در تاریکی گرفته می‌شود. منظور از «در تاریکی»، فقدان ادله شفاف، محکمه‌پسند یا علمی است. از همین رو فلاسفه سیاسی که سیاست را همواره در افق امر استثنا یا اضطرار می‌فهمند، بیشتر تمایل دارند از «قدرت حاکمه»، «تصمیم»، «آزاده»، یا «هنر»، سیاستمدار سخن بگویند تا مثلاً از حکمت او. به عبارت دقیق‌تر، سیاستمدار وضع استثنا با سیاستمدار وضع عادی تفاوت دارد؛ یعنی این مسئله چندان ناظر به نوع رژیم (دموکراسی و غیر دموکراسی) نیست، بلکه ناظر به نوع سیاستمدار است. در یک دموکراسی هم می‌توان «چمبرلین» داشت و هم «چرچیل»، یا یک رژیم غیر

اعتماد شهروندان به مقامات دولتی هم‌رأی است؛ اما به‌شدت منتقد دولتمردانی است که به‌واسطه این همه‌گیری به دنبال افزودن بر اقتدارگرایی خود هستند. گروهی دیگر بر این باورند که کرونا هم پایه‌های مدرنیسم و هم ارکان حکومت‌های استبدادی را به لرزه درآورده است.

به تعبیر برخی متفکرین سیاسی بحران کرونا به وضعیت استثنایی انجامیده است. در چنین وضعیتی، کدامیک از نظام‌های دموکراتیک یا اقتدارگرا اقبال بیشتری برای عبور موفق از بحران دارند؟ عامل مزیت‌ساز هریک از نظام‌ها چیست؟
سفارزاده: این روزها می‌توان دید که این ویروس